

BLOK DĚJEPISU

HD 1001 ÚVOD DO STUDIA DĚJIN

Doporučený ročník	1.	Rozsah:	2/0 Zk
Semestr	zimní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	PhDr. Marie Gawrecká, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Teorie, metodika a technika historického výzkumu. Historická terminologie, etapy historikovy práce - heuristika, kritika a interpretace pramenů, metody, jimiž historická věda dospívá k poznání. Periodizace, vznik a vývoj historických pracovišť, struktura historického díla, typy historických prací, historické časopisy, kategorie historických pramenů.

Literatura:

Bartoš, J.: Úvod do nauky o historických pramenech. Olomouc 1992.- Bartoš, J.: Úvod do techniky historikovy práce. Olomouc 1977.- Besson,W./red./: Geschichte. Fischer Lexicon 26, Frankfurt am Main 1961.- Havránek, J.- Myška, M.- Paclík, J.: Úvod do studia dějepisu. Praha 1967.- Hroch, M.a kol.: Úvod do studia dějepisu. Praha 1985.- Marek, J.: O historismu a dějepisectví. Praha 1992.- Schieder,T.: Geschichte als Wissenschaft. München 1965.

HD 1003 DĚJINY PRAVĚKU

Doporučený ročník	1.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	zimní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	PhDr. Vratislav Janák, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Úvod do archeologie střední Evropy (základní terminologie, prameny a metody, chronologie a periodizace, přírodní prostředí a antropogeneze, dějiny bádání). Průřez historickým procesem od paleolitu do doby stěhování národů (současný stav poznání, hlavní problémy; ekonomická, společenská a duchovní charakteristika jednotlivých období, jejich kulturní systematika a hmotná náplň).

Literatura:

Podborský, V.: Dějiny pravěku a rané doby dějinné. Brno 1997. - Podborský, V. (ed.): Pravěké dějiny Moravy, Brno 1993. - Bouzek, J. a kol.: Nástin evropského pravěku. Praehistorica 9, Praha 1982.

HD 1004 DĚJINY STAROVĚKU

Doporučený ročník	1.	Rozsah:	2/1 Zk
Semestr	letní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	PhDr. Vratislav Janák, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Náplň „Dějiny starověku“ se zaměřuje na výklad nejdůležitějších momentů, podstatněji ovlivňujících vývoj v nejrůznějších oblastech života tehdejších společností. (Např. neoletická revoluce a vznik předoasijské civilizace v Mezopotámii; redistributivní hospodářství a orientální despotie; písmo a jeho společenská úloha; Mezopotámie, Egypt a Egeida v době bronzové; řecké městské státy od počátku doby železné po dobytí Alexandrem Makedonským; helénistické říše.; Itálie v době železné a římská republika; římské císařství od Augusta do pádu Západořímské říše; dědictví antiky.)

Literatura:

Pečírka, J. a kol.: Dějiny pravěku a starověku I.-II. Praha 1979. - Oliva, P.: Řecko mezi Makedonií a Římem. Praha 1995. - Burian, J.: Římské impérium. (Vrchol a proměny antické civilizace.) Praha 1994. - Češka, J.: Zánik antického světa. Vyšehrad, Praha 2000. - Bartošek, M.: Encyklopedie římského práva. Praha 1994.

HD 1005 HISTORICKÝ PROSEMINÁŘ

Doporučený ročník	1.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	zimní	Počet kreditů	A3
Přednášející:	PhDr. Radek Fukala, Ph.D., Mgr. Martin Čapský		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Cílem obecného semináře je praktická aplikace základních metodických postupů historikovy práce, tj. shromažďování pramenů a literatury, jejich kritika a interpretace.

Cílem vyučujícího v prosemináři je seznámit začínající adepty oboru s teorií a praxí historického bádání. Student by měl poznat nejen vědeckou terminologii, etapy historikovy práce a metody, ale také instituce, publikace a především práci s prameny (viz návštěvy v Zemském archivu v Opavě). Snaha vyučujícího je vést studujícího k soustavné četbě odborné literatury, především periodik.

Literatura:

Beneš, Z.: Historický text a historická skutečnost. Praha 1993. - Beneš, Z.: Historický text a historická kultura. Praha 1995. - Bloch, M.: Obrana historie aneb historik a jeho řemeslo. Praha 1967. - Carr, E. H.: Co je historie. Praha 1967. Marek, J.: O historismu a dějepisectví. Praha 1992. - Kutnar, F. a Marek, J.: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století. Praha 1997.

HD 2004 OBECNÉ DĚJINY STŘEDOVĚKU

Doporučený ročník	1.–2.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	zimní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	Doc. PhDr. Jaroslav Bakala, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Pojem a periodizace středověku. Zánik antického římského impéria. Tzv. barbarské státy. Francká říše. Byzantské imperium. Vznik islamu a říše kalifů. Středověká římsko-německá říše. Středověká Francie a Anglie. Islam na Pyrenejském polostrově reconquisita. Středověká Rus, mongolská expanze. Křížové války. Papežství a císařství. Itálie vrcholného a pozdního středověku. Středověké Polsko, Uhry a jihovýchodní Evropa. Středověké dějiny Skandinávie a Pobaltí. Osmanští Turci. Středověká vzdělanost.

Literatura k základu předmětu:

Dějiny lidstva od pravěku k dnešku. Díl II. - IV. Melantrich, Praha 1936, 1937, 1942. - Dějiny středověku. Sv. I, II. Praha 1968. - Bakala, J., Příručka k politickým dějinám obecného středověku. Opava 1991. - Čapek, V. - Pátek, J., Světové dějiny I. Praha 1992. - Le Goff, J.: Kultura středověké Evropy. Praha 1991. - Matthew, D., Svět středověké Evropy. Praha 1996. - Seibt, F., Lesk a bída středověku. Praha 2000.

HD 2003 ČESKÉ DĚJINY STŘEDOVĚKU

Doporučený ročník	1.–3.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	letní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	Mgr. Martin Čapský		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Jednosemestrový cyklus přednášek se soustřeďuje na postižení základních procesů formujících vrcholně a pozdně středověkou podobu českého státu. Cílem je podchycení vzájemného vlivu hospodářských, sociálních, politických a ideových činitelů.

Literatura:

Dvorník, F.: Zrod střední a východní Evropy. Mezi Byzancí a Římem, Praha 1999. - Fiala, Z.: Předhusitské Čechy. Praha 1968. - Macek, J.: Jagellonský věk v českých zemích I-IV. Praha 1992-1999. - Mezník, J.: Lucemburská Morava. Praha 1999. - Novotný, V. (red.): České dějiny I-III. Praha 1912-1947. - Spěváček, J.: Karel IV. Život a dílo (1316 - 1378), Praha 1979. - Spěváček, J.: Král diplomat. Praha 1982. - Spěváček, J.: Václav IV. Praha 1986. Spěváček, J.: Jan Lucemburský a jeho doba. Praha 1994. - Šmahel, F.: Husitská revoluce I-IV. Praha 1993. - Třeštík, D.: Počátky Přemyslovců. Praha 1997. - Wihoda, M.: Kapitoly ze starších českých dějin. Opava 1991. - Žemlička, J.: Čechy v době knížecí. Praha 1997. - Žemlička, J.: Století posledních Přemyslovců. Praha 1998.

HD 2006 OBECNÉ DĚJINY RANÉHO NOVOVĚKU

Doporučený ročník	1.-3.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	zimní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	Doc. PhDr. Dan Gawrecki, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Všeobecný přehled nejzákladnějších problémů světového vývoje od italské renesance po Velkou francouzskou revoluci.

Raný novověk, pojem, obecná hlediska, periodizace. Renesanční Itálie a renesance za Alpami. Počátky reformace, Luther, Zwingli, Kalvin, Anglie, novokřtenci. Vývoj střední a západní Evropy v souvislosti s úsilím o španělskou (habsburskou) hegemonii v Evropě. Osmanská expanze, vývoj ve východní a severní Evropě. Revoluce v Nizozemí, náboženské a politické spory v Říši a dalších evropských státech. Zámořské objevy a jejich důsledky. Třicetiletá válka jako evropský politickomocenský zápas.

Obecná charakteristika světového vývoje po třicetileté válce, vývoj v nejdůležitějších zemích. Francie, Velká Británie, střední Evropa, Rusko a severní Evropa, Osmanská říše, vznik USA - nejdůležitější politické a vojenské konflikty. Charakter absolutismu, úloha osvícenství a její zvláštnosti v jednotlivých zemích. Merkantilismus. Fysiokratismus. Počátky liberalistického kapitalismu. Představy o společenském vývoji a pokroku - historiografie, teorie státu. Filozofie a kultura. Baroko a klasicismus jako výraz společensko-politického vývoje doby. Cesta od racionalismu k romantismu. Osobnosti.

Literatura:

Dějiny lidstva od pravěku k dnešku. V. V branách nového věku. VI. Bronzová skála moci státní. Praha 1937, 1939. - Dějiny světa, sv. 8-11: Vstříc novověku. Renesance a reformace. Na cestě k absolutismu. Osvícenství - „věk rozumu“. Věk revolucí. Praha, Vašut 1998-2000. - Encyklopedický atlas světových dějin. Praha 1998. - Kronika lidstva. Praha 1995. - Obecné dějiny. Díl 2 (Dějiny novověku). Praha 1988. - Evropa v proměnách staletí. Praha 1997. - Dějiny evropské civilizace 1. 2. Praha-Litomyšl 1995. - Křivský, P. a kol.: Věk starý a nový. Dějiny a kultura a život Evropy v 17. a 18. století. Praha 1985. Macek, J.: Italská renesance. Praha 1966. - Polišínský, J.: Třicetiletá válka a evropské krize 17. století. Praha 1970 aj.

HD 2005 ČESKÉ DĚJINY RANÉHO NOVOVĚKU

Doporučený ročník	1.-3.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	letní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	PhDr. Radek Fukala, Ph.D.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Posluchač se seznámí se základní problematikou (stavovství, vnitřní periodizace politických dějin českého předbělohorského státu, konfesijní zápasy, zemský stavovský separatismus, konfedační hnutí, byrokratizace, centralismus, absolutismus apod.). V průběhu studia se bude seznamovat fondy příslušných archivů a dále se bude orientovat v edicích pramenů a odborné bibliografii. Cílem bude osvětlit úlohu habsburské středoevropské monarchie v kontextu evropských raněnovověkých dějin. V seminářích se prodiskutují klíčová témata, která byla zpracována v již vydaném učebním textu „Manýrismus a globální krize 17. století“ a v připraveném textu „Třicetiletá válka“.

K tomu navazují výběrové semináře, které se každý školní aktualizují. Posluchači jsou informováni o některých speciálních badatelských problémech např. baroko, absolutismus, krize 17. století a pobělohorská habsburská monarchie.

HD 2008 OBECNÉ DĚJINY NOVODOBÉ

Doporučený ročník	1.–3.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	zimní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	Prof. PhDr. Dušan Uhlíř, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Francouzská revoluce a její ohlasy v Evropě. Problémy Evropy konce 18. století, kdy Evropa vstupuje do nové fáze, jejímž mezníkem je Velká francouzská revoluce. Situace k revoluci uzrávala už řadu let před jejím vypuknutím - symptomy měnících se poměrů můžeme pozorovat v mnoha státech Evropy, předznamenal ji i vývoj událostí v Severní Americe. "Ancien régime" končí v bouři revoluce, jež našla tu menší, tu větší ohlas v ostatních zemích. Události Velké francouzské revoluce a Císařství měly nesporný vliv na zbytek kontinentu, takže po pádu Napoleona nacházíme zcela jinou Evropu, než byla ta z roku 1789. S tím souvisí vznik nacionalismu i liberalismu a působení těchto nových myšlenkových proudů na růst revolučních nálad v období po napoleonských válkách.

Literatura :

Neumann, S.K.: Francouzská revoluce. I - III. Praha 1926 (2. vydání Praha 1955). - Mathiez, A.: Francouzská revoluce. Praha 1952. - Hroch, M. - Kubišová, V.: Velká francouzská revoluce a Evropa. Praha 1990. - Tarle, J. V.: Napoleon. Praha 1950 - Tarle, J. V.: Talleyrand. Praha 1950. - Manfred, A. Z.: Napoleon Bonaparte . Praha 1980 (též další vydání). - Soboul, A.: Velká francouzská revoluce. Praha 1964. - Soboul, A.: Pařížští sansculoti. Praha 1962.- Mejdřícká, K.: Listy ze stromu svobody. Praha 1989. - Hroch, M.: Buržoazní revoluce v Evropě. Otázky dějin. Praha 1981.- Furet, F.: Promýšlet francouzskou revoluci. Brno 1995. - Dawson, C.: Bohové revoluce. Praha 1997.

HD 2007 ČESKÉ DĚJINY NOVODOBÉ

Doporučený ročník	1.–3.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	letní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	PhDr. Marie Gawrecká, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Bude sledována problematika formování novodobé české společnosti a její vývoj do 1. světové války. V období meziválečném bude zaměřena pozornost na stěžejní problémy politického, národnostního a hospodářského vývoje ČSR. Výklad bude soustředěn na následující témata: národní obrození, rok 1848, český státoprávní program, vztah Čechů a Němců v monarchii, formování moderních politických stran, demokratizace a národnostní otázka, vznik ČSR, politický systém ČSR, národnostní otázka, hlavní trendy hospodářského vývoje, zahraničně politická orientace, Mnichov.

Literatura:

Urban, O.: Česká společnost 1848-1918. Praha 1982.- Kořalka, J.: Češi v habsburské říši a v Evropě. Praha 1996.- Křen, J.: Konfliktní společenství. Češi a Němci 1780-1918. Praha 1990.- Malíř, J.:Materiály ke studiu vývoje české společnosti v letech 1848-1918. Brno 1986.- Peroutka, F.:

Budování státu. I.-IV. díl. Praha 1991.- Olivová,V.: Československé dějiny 1914-1939. I.a II. díl. Praha 1993.- Die erste Tschechoslowakische Republik als multinationaler Parteienstaat. München-Wien 1979. - Broklová, E.: Československá demokracie. Politický systém ČSR 1918-1938. Praha 1992.- Klimek, A.: Boj o Hrad. I.a.II. díl. Praha 1996 a 1998.- Harna,J.- Deyl, Z.-Lacina, V.: Materiály k politickým, hospodářským a sociálním dějinám Československa v letech 1918-1929, 1929-1938 .Sborník k dějinám 19.a 20.století, 7, 8, Praha 1981, 1982.

HD 2010 OBECNÉ DĚJINY NEJNOVĚJŠÍ

Doporučený ročník	1.-3.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	zimní	Počet kreditů	A5
Přednášející: PhDr. Mečislav Borák, CSc.			

Cíl a obsahová náplň předmětu

Okupační režimy v Evropě (1938-1945)

Nacistické a fašistické právní koncepce okupačních režimů a jejich realizace (teorie životního prostoru, occupatio bellica x debellatio, vojenské a civilní režimy, vývoj v průběhu války, vztah režimu k obyvatelstvu okupovaných území, shody a rozdíly mezi Němci a Italy)

Typy okupačních režimů v Evropě a metody okupačních režimů zemí Osy (závislost na formách kapitulace, období vojenské správy, typy civilních okupací, druhá etapa okupací v Evropě, přeměna státních struktur, specifika okupace německé, italské, maďarské, rumunské, bulharské, slovenské)

Řídící kádry okupačních režimů a instituce realizující výkon okupace v zemích Osy (struktura řídicích kádrů, úloha NSDAP, SS a policie, rozdíly mezi Německem a Itálií, vojenská administrace, RSHA, RKFDV, HAVF, Ahnenerbe, Lebensborn)

Demografická politika nacistů a fašistů, exploatace okupovaných zemí (společenské struktury a elity, rasismus a segregace, podlidé a poddaní Říše, charakter přesídlenecké politiky, specifika Itálie, loupež majetku, exploatace hospodářství a pracovních sil)

Vojsko a vojenská služba v okupovaných zemích (váleční zajatci, ponechané armády, nucená služba ve wehrmachtu, služba v SS)

Otázka kolaborace (funkce a metody kolaborace, typy kolaborace, charakter politické kolaborace, domácí policie, židovská reprezentace, specifika kolaborace, problémy k řešení)

Funkce teroru a násilí ve výkonu okupace v zemích Osy (nacistická koncepce nepřítel, trestní soudnictví, policejní teror, koncentrační tábory, činitelé ovlivňující míru teroru, specifika v okupovaných zemích Evropy)

Sovětské okupační režimy v Evropě (hlavní rysy sovětského typu okupace, shody a rozdíly s okupací nacistickou a fašistickou, charakteristika specifík - Polsko, baltické země, Rumunsko, tažení do střední Evropy a na Balkán)

Specifika okupačních režimů v českých zemích (rozdíly v okupační politice v Protektorátě Čechy a Morava a v odtržených oblastech - Sudety - 3 vládní obvody, Dolní Bavorsko a Horní Falc, rakouské dunajské župy, Altreich, eingegliederte Ostgebiete)

Specifika okupačního vývoje na Slovensku a Podkarpatské Rusi (charakteristika slovenského režimu, poměr k Polsku, Maďarsku a Německu, německá okupace Slovenska, jižní Slovensko a Podkarpatská Rus v maďarském záboru)

Literatura:

Arendtová, H.: Původ totalitarismu. Praha 1996. - Bojtár, E.: Oloupení Evropy. Příběh anexe pobaltských států ve světle dokumentů 1939-1989. Praha 1994. - Butler, R.: Hitlerova mladá garda. Dějiny Hitlerjugend. Praha 1996. - Clayová, C. - Leapman, M.: Panská rasa. Nacistické Německo a experiment Lebensborn. Praha 1996. - Cygański, Mirosław: Terror i zbrodnie SS w okupowanych krajach Europy środkowo-wschodniej w latach 1939-1945. Opole 1994. - Dějiny a paměť - odboj a kolaborace za druhé světové války. Praha 1995. - Głowacki, Albin: Sowietci wobec Polaków na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej 1939-1941. Łódź 1998.- Goldhagen, D.J.: Hitlerovi ochotní katani. Obyčejní Němci a holocaust. Praha 1998. - Gordon, B.M.: Collaboration in France during the Second World War. Ithaca-London 1980. - Görner, Josef: Německá terminologie z doby nacistické

okupace. Sborník archivních prací, 1965, č. 1, s. 173-228. - Grünberg, Karol: SS - Hitlerova černá garda. Praha 1981. - Grünberger, R.: Historia społeczna Trzeciej Rzeszy. Warszawa 1994. - Heiberovi B. a H.: Odvrácená tvář hákového kříže. Praha 1997. - Irving, David: Hitlerova válka a válečná stezka let 1939-1945. Brno 1998. - Izdebski, Zygmunt: Niemiecka lista narodowa na Górnym Śląsku. Katowice-Wrocław 1946. - Kárný, Miroslav: tajemství a legendy Třetí říše. Praha 1983. - Littlejohn, David: The Patriotic Traitors. A History of Collaboration in German Occupied Europe 1940-1945. London 1972.- Madajczyk, Czesław: Faszyzm i okupacje 1938-1945. Wykonywanie okupacji przez państwa Osi w Europie. Tom I - II. Poznań 1983 a 1984. - Madajczyk, Czesław: Polityka III Rzeszy w okupowanej Polsce. T. 1-2. Warszawa 1970. - Nacistická okupace Evropy. Sv. 1-4. Praha 1966. - Richter, Karel: Případ generála Vlasova. Praha 1991. - Seidler, Franz W.: Die Kollaboration 1939-1945. München-Berlin 1995. - Serenyová, Gitta: Albert Speer - Zápas s pravdou. Brno 1998. - Taraba, Luboš: Duce. Anatomie jedné kariéry. Praha 1992. Tejchman, Miroslav: Ve službách Třetí říše. Praha 1999. - Wilanowski, Jacek: Honor, zdrada, kazň. Afery Polski Podziemnej 1939-1945. Warszawa 1999. - Źaroń, Piotr: Ludność polska w Związku Radzieckim w czasie II wojny światowej. Warszawa 1990. - Edice Dějiny států v Nakladatelství Lidových novin Praha

HD 2009 ČESKÉ DĚJINY NEJNOVĚJŠÍ

Doporučený ročník	1.–3.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	letní	Počet kreditů	A5
Přednášející:	Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Analýza historického vývoje v Československu v druhé polovině roku 1947, a to ve smyslu přímých souvislostí s přípravou na mocenský zvrat ve státě. Speciální pozornost bude věnována tzv. slovenskému předúnoru v listopadu 1947 a průběhu samotného státního převratu v únoru 1948. Kromě rozboru vnitřních příčin tohoto vývoje se přednášky budou orientovat i na objasnění širších mezinárodních souvislostí, které nemalou měrou vnitropolitickou scénu ovlivňovaly.

Doba „poúnoří“ jako základní přehled změn, které následovaly v důsledku uvedeného státního převratu. Pozornost bude věnována dále rozboru změněné politické struktury obecně a osudům jednotlivých politických stran dřívější předúnorové Národní fronty specificky.

Postižení dynamiky sociální a ekonomické sféry. Bude podán přehled prvních akcí represivního charakteru proti vznikající i potenciální protikomunistické opozici uvnitř československého státu. Tvorba a činnost protikomunistického exilu v zahraničí. Přednáškový cyklus bude uzavřen výkladem o ukončení první fáze dotvoření komunistického režimu v Československu, tj. zhruba v roce 1949, včetně poukazu na aplikaci tzv. „ostrého kurzu“ vyhlášeného na sklonku roku 1948.

Analýza dotvoření komunistického režimu na počátku 50. let. Podrobný rozbor úlohy represivní složky v tehdejší vývoji československého státu, základní přehled domácích rezistenčních prvků. Specifická pozornost bude věnována stále užšímu sepětí Československa s geopolitickým prostorem sovětského bloku po stránce politické, mezinárodně politické i ekonomické.

Přednášky budou dále reflektovat podstatné změny a jejich průběh ve sféře ekonomiky. Ve struktuře společnosti apod. Rozbor jednotlivých klíčových momentů v historii státu, postižení dynamiky příslušných krizových etap v 50.-70. letech. Shrnutí snah o různé reformy uvnitř života komunistického Československa, spolu s vylíčením jejich dopadu na stav společnosti i s upozorněním na další životní osudy jejich protagonistů.

Chronologicky bude tento přednáškový cyklus zakončen základní charakteristikou tzv. normalizace v 70. a 80. letech. Kromě vylíčení vnitropolitických reálií bude u všech uvedených problémů zároveň reflektována jejich mezinárodní podmíněnost a širší souvislosti mezinárodních vztahů tehdejšího rozděleného světa.

Literatura:

Rozsáhlejší přehled literatury a pramenů spolu s jejich hodnocením je proveden v úvodní přednášce. K. Kaplan: Československo 1948-1953, 1953-1968, 1968-1970, Praha 1991-1993; V. Hejl: Zpráva o organizovaném násilí, Praha 1990; A. Benčík-J. Domaňský: 21. srpen 1968, Praha 1990;

P. Pithart: Osmašedesátý, Praha 1990; P. Drtina: Československo můj osud, Praha 1992, aj.

HD 3006 ČESKÁ HISTORIOGRAFIE

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	2/0 Zk
Semestr	zimní	Počet kreditů	A6
Přednášející:	PhDr. Radek Fukala, Ph.D.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Česká a československá historiografie. Základními podmínkami studia českého dějepiscetví je nutnost, aby student zvládl nejen zadané tematické okruhy (např. Gollova škola, bratrské dějepiscetví, německé dějepiscetví v českých zemích, apod.), ale také přečetl odborné monografie (především z pera Jaroslava Marka) a seznámil se s filosofickými koncepcemi českých a zahraničních dějepisců. Student by si měl rozšířit znalosti z dějin českého myšlení – filosofie (např. pozitivismus, marxismus atd.) a ověřit dosavadní znalosti z české historiografie (tj. zákl. fakta, osobnosti, edice, knižní tituly apod.).

HD 0005 DIDAKTIKA DĚJEPISU I

Doporučený ročník	4.–5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	zimní	Počet kreditů	A2
Přednášející:	Mgr. Alena Říčná		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Obsah výuky navazuje na přednášky z psychologie, pedagogiky a obecné didaktiky. Konkrétní problémy vyučování dějepisu – cíle a obsah výuky, formy metody a prostředky dějepisného vyučování, motivace a aktivace. Didakticko-metodická analýza tematických celků z dějin pravěku, středověku a novověku, stavba vyučovací hodiny. Regionální dějiny a výuka mimo školu (muzea, archivy, knihovny, historické památky hmotné povahy). Dějiny a náboženství. Skloubení výchovného působení v dějepisném vyučování. Prověřování znalostí, hodnocení, klasifikace. Místo dějepisu v soustavě ostatních předmětů. Další rozvíjení profesionality učitele dějepisu.

Literatura

Drková, K.: Maturita z dějepisu. Praha 1996.
Jelínek, S.: Úvod do teorie a praxe dějepisu. Brno 1995.

H 00006 DIDAKTIKA DĚJEPISU II

Doporučený ročník	4.–5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	letní	Počet kreditů	A2
Přednášející:	Mgr. Alena Říčná		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Obsah výuky navazuje na přednášky z psychologie, pedagogiky a obecné didaktiky. Konkrétní problémy vyučování dějepisu – cíle a obsah výuky, formy metody a prostředky dějepisného vyučování, motivace a aktivace. Didakticko-metodická analýza tematických celků z dějin pravěku, středověku a novověku, stavba vyučovací hodiny. Regionální dějiny a výuka mimo školu (muzea, archivy, knihovny, historické památky hmotné povahy). Dějiny a náboženství. Skloubení výchovného působení v dějepisném vyučování. Prověřování znalostí, hodnocení, klasifikace. Místo dějepisu v soustavě ostatních předmětů. Další rozvíjení profesionality učitele dějepisu.

Literatura

Drková, K.: Maturita z dějepisu. Praha 1996.
Jelínek, S.: Úvod do teorie a praxe dějepisu. Brno 1995.

HD 3024 OBECNÁ HISTORIOGRAFIE

Doporučený ročník	4.–5.	Rozsah:	2/0 Zk
Semestr	letní	Počet kreditů	A6
Přednášející:	Prof. PhDr. Dušan Uhlíř, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Jednosemestrový kurz evropské historiografie, zahrnující její vývoj od antiky po současnost. Zaměřuje se na nejdůležitější etapy vývoje tohoto dějepisectví a jeho výrazné představitele (Řecko, Řím, středověcí kronikáři, dějepisectví humanismus a renesance, osvícenští historikové a filozofové dějin, francouzské liberální dějepisectví, německá, britská, francouzská a italská historiografie 19. století, pozitivismus v historiografii, ruské a sovětské dějepisectví, škola Annales, nové proudy v evropské historiografii po 2. světové válce, postmoderní dějepisectví aj.).

HD 1002 ZÁKLADY POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH

Doporučený ročník	1.	Rozsah:	3/0 Zk
Semestr	letní	Počet kreditů	B5
Přednášející:	PhDr. Irena Korbelářová, Dr.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Pomocné vědy historické a jejich místo v rámci historického bádání. Písemné prameny – analýza, kritika a interpretace. Edice pramenů, jejich příprava (archeografie), edice úředních a neúředních pramenů k českým a obecným dějinám. Paleografie (předmět, terminologie, vývoj písma se zřetelem na české země). Epigrafika (předmět, terminologie, třídění). Chronologie (předmět, vývoj kalendáře, převádění dat). Metrologie (předmět, vývoj měrných soustav a jednotek v českých zemích). Diplomatika (předmět, terminologie, kategorie úředních písemností – charakteristika, rozbor a zpracování, vývoj diplomatického materiálu a kanceláří v českých zemích). Kodikologie (předmět, neúřední rukopisy v českých zemích). Sfragistika (předmět, terminologie, popis a vývoj pečetí zvl. v českých zemích). Heraldika (předmět, terminologie, blasonování, vývoj a užití erbů zvl. v českých zemích). Genealogie (předmět, pojmy, prameny genealogického bádání a jejich využití). Numismatika (předmět, terminologie, vývoj měny v českých zemích). Základní literatura k jednotlivým disciplinám a PVH jako celku.

Literatura:

Hlaváček, I. - Kašpar, J. - Nový, R.: Vademecum pomocných věd historických. Praha 1984, 1992, 1997. - Hlaváček, I.: Úvod do latinské kodikologie. Praha 1978, 1992. - Hledíková, Z. - Kašpar, J.: Paleografická čítanka. Praha 1984. - Kašpar, J.: Úvod do novověké latinské paleografie. 3. vyd., Praha 1987. - Šebánek, J. - Fiala, Z. - Hledíková, Z.: Česká diplomatika, Praha 1971. - Krejčíková, J. - Krejčík, T.: Úvod do české sfragistiky. Ostrava 1989. - Krejčíková, J. - Krejčík, T.: Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky. Praha 1987.

HD 2018 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ K DĚJINÁM STŘEDOVĚKU

Doporučený ročník	2.–3.	Rozsah:	0/2 Z, 0/2 Z
Semestr	zimní, letní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	Doc. PhDr. Jaroslav Bakala, CSc., Mgr. Martin Čapský		

Cíl a obsahová náplň předmětu

1. Cvičení s narativními i diplomatickými písemnými prameny k počátečním a starším dějinám českého a obecného středověku. Seznamování s publikovanými analytickými mediivistickými pracemi a metodickými příspěvky ke studiu středověkých dějin.

Cvičení s narativními a diplomatickými písemnými prameny k pozdějším fázím středověku. Seznamování s publikovanými analytickými mediivistickými pracemi a metodickými příspěvky ke studiu středověkých dějin.

Cílem semináře je konfrontace výpovědní hodnoty jednotlivých typů pramenů, od narativních, přes diplomatika až po účetní materiály různé provenience. Časový rámec odpovídá epoše posledních Přemyslovců, Lucemburků a končí nástupem Jagellonské dynastie na český trůn. Kvalitativní proměny vzájemného poměru dvou sousedních států se neodvíjely pouze v politické rovině, ale pozornost tohoto semináře se zaměřuje i na hospodářské a kulturní vazby.

Literatura k základu předmětu:

Edice, především MMFH, CDB, RBM, FRB, MGH, CDM, RBM, FRB.

Další literatura:

Dějiny Polska. Praha 1975. - Biskup, M. (ed.): Historia dyplomacji polskiej I. Warszawa 1980. Krzyzaniakowa, J. a Ochmański, J.: Władysław II Jagiello. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Lódź 1990. - Lowmiański, H.: Polityka Jagiellonów. Poznań 1999. - Macek, J.: Jagellonský věk v českých zemích I-IV. Praha 1992-1999.- Macůrek, J.: Dějiny polského národa. Praha 1948. - Spěváček, J: Karel IV. Život a dílo (1316 - 1378), Praha 1979. Spěváček, J: král diplomat. Praha 1982. - Spěváček, J: Václav IV. Praha 1986. Spěváček, J: Jan Lucemburský a jeho doba. Praha 1994. - Šusta, J.: Dvě knihy českých dějin I-II. Praha 1917-1919. - Žemlička, J.: Století posledních Přemyslovců. Praha 1998.

2. Středověké město. Cílem semináře je sledování hospodářských a politických vazeb středověkých měst k vnějšímu prostředí a jejich vnitřní vývoj. Pozornost je věnována funkci různých typů městských písemností, vztahu k zeměpánovi, vytváření osobitého právního systému, soužití městských institucí i jednotlivých sociálních skupin. Důraz je kladen na komplexní pojmání městského organismu i s jeho venkovským zázemím a nadregionální obchodní sítí.

Literatura

Hoffmann, F.: České město ve středověku. Praha 1992. - Kejř, J.: Vznik městského zřízení v českých zemích. Praha 1998. - Macek, J.: Jagellonský věk v českých zemích III. Praha 1998. - Mendl, B.: Z hospodářských dějin středověké Prahy. Praha 1925. - Mendl, B.: Knihy počtů města Brna z let 1343-1365. Brno 1935. - Mezník, J.: Praha před husitskou revolucí. Praha 1990. Spěváček, J: Karel IV. Život a dílo (1316 - 1378), Praha 1979. - Šusta, J.: Dvě knihy českých dějin I-II. Praha 1917-1919. - Winter, Z.: Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. a XV. století. Praha 1906. - Žemlička, J.: Století posledních Přemyslovců. Praha 1998.

HD 2019 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ K DĚJINÁM RANÉHO NOVOVĚKU

Doporučený ročník	2.–3.	Rozsah:	0/2 Z, 0/2 Z
Semestr	zimní, letní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	Doc. PhDr. Dan Gawrecki, CSc., PhDr. Radek Fukala, Ph.D.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

1. Obecné dějiny 1500–1648. Témata referátů a otázky ke zkoušce budou vycházet z těchto okruhů: 1. Raný novověk, periodizace. 2. Renesance a humanismus, pojmy, charakteristika. 3. Renesanční Itálie. 4. Počátky reformace: Luther, Kalvin, Zwingli. 5. Francie v 16.stol. 6. Anglie v 16. stol. 7. Boj o habsburskou hegemonii v Evropě (16. stol.). 8. Papežství a katolická církev v 16. stol. (do 30leté války). 9. Osmanská říše a turecká expanze v Evropě do 30leté války. 10. Zápas Nizozemí o nezávislost. 11. Boj o nadvládu nad Baltským mořem do 30leté války. 12. Polsko a Litva o r. 1618. 13. Rusko před r. 1618. 14. Zámořské objevy a jejich důsledky. 15. Tricetiletá válka.

Konkrétní témata budou zpravidla upřesněna. Další referáty budou zadávány na základě nejnovějších publikací a studií.

Všeobecná literatura:

Dějiny lidstva od pravěku k dnešku. V. V branách nového věku. VI. Bronzová skála moci státní. Praha 1937, 1939. - Dějiny světa, sv. 8-11: Vstříc novověku. Renesance a reformace. Na cestě k absolutismu. Osvícenství - „věk rozumu“. Věk revolucí. Praha, Vašut 1998-2000. - Encyklopedický atlas světových dějin. Praha 1998. - Kronika lidstva. Praha 1995. - Obecné dějiny. Díl 2 (Dějiny

novověku). Praha 1988. - Evropa v proměnách staletí. Praha 1997. - Dějiny evropské civilizace 1. 2. Praha-Litomyšl 1995. - Křivský, P. a kol.: Věk starý a nový. Dějiny a kultura a život Evropy v 17. a 18. století. Praha 1985. Macek, J.: Italská renesance. Praha 1966. - Polišínský, J.: Třicetiletá válka a evropské krize 17. století. Praha 1970 aj.

2. Obecné dějiny 1648–1679. Témata referátů a otázky ke zkoušce budou vycházet z těchto okruhů: 1. Rozdělení a aktuální problémy Evropy po ukončení 30leté války. 2. Periodizace - hlavní problémy druhé fáze raného novověku (1648-1789). 3. Francie za Ludvíka XIV. 4. Anglie v 17. století. 5. Nizozemí po válce 30leté (17. a 18. stol.). 6. Boj o imperium maris baltici po 30leté válce. 7. Konec Polska (vývoj po 30leté válce). 8. Osmanská říše po válce 30leté. 9. Úloha papežství a katolické církve po 30leté válce. 10. Francie v l. 1715-1789. 11. Válka o španělské dědictví. 12. Slezské války a evropské válečné konflikty v l. 1740-1780. 13. Prusko na cestě k evropské velmoci. 14. Rusko od 30leté války do počátku 20. let 18. stol. 15. Rusko od míru nystadského do konce vlády Kateřiny II. 16. Velká Británie v 18. stol. 17. Britsko-francouzské soupeření v Indii a Novém světě v 18. století. 18. Vznik USA. 19. Merkantilismus. 20. Fysiokratismus. 21. Adam Smith a počátky liberalismu. 22. Absolutismus a osvícenství - obecná problematika. 23. Specifika osvícenského absolutismu v Itálii, Španělsku, Portugalsku, Dánsku a Švédsku. Konkrétní témata budou v některých případech upřesněna. Případné další referáty budou zadávány z nejnovějších knižních publikací a časopiseckých studií.

Všeobecná literatura:

Dějiny lidstva od pravěku k dnešku. V. V branách nového věku. VI. Bronzová skála moci státní. Praha 1937, 1939. - Dějiny světa, sv. 8-11: Vstříc novověku. Renesance a reformace. Na cestě k absolutismu. Osvícenství - „věk rozumu“. Věk revolucí. Praha, Vašut 1998-2000. - Encyklopedický atlas světových dějin. Praha 1998. - Kronika lidstva. Praha 1995. - Obecné dějiny. Díl 2 (Dějiny novověku). Praha 1988. - Evropa v proměnách staletí. Praha 1997. - Dějiny evropské civilizace 1. 2. Praha-Litomyšl 1995. - Křivský, P. a kol.: Věk starý a nový. Dějiny a kultura a život Evropy v 17. a 18. století. Praha 1985. Macek, J.: Italská renesance. Praha 1966. - Polišínský, J.: Třicetiletá válka a evropské krize 17. století. Praha 1970 aj.

3. Třicetiletá válka a české země: České stavovské povstání 1618–1620. Česko-moravská stavovská emigrace. Dánská válka. Osobní tragédie Albrechta z Valdštejna. Švédská válka. Gustav Adolf. Švédsko-francouzská fáze konfliktu. Mezinárodní vztahy. Vestfálský mír.

Literatura:

Polišínský, J. – Kollmann, J. : Valdštejn. Ani císař, ani král. Praha 1995. - Polišínský, J.: Třicetiletá válka a evropské krize 17. století. Praha 1970. - Janáček, J.: Valdštejn a jeho doba. Praha 1978. - Matějka, F.: Morava za třicetileté války. Praha 1992.

4. Stavovství, politický systém v českém státě 1526-1620. Stavovství, vnitřní periodizace politických dějin předbělohorského českého státu, vývoj české stavovské opozice, volba habsburského panovníka, společenská proměna stavovské opozice, s dobovými pojmy, ideologií, reformací, dualismem moci, stavy: městským, rytířským, panským, s církevní kurií, otázkou panovnické moci, zemským separatismem, byrokratizací, vnitrostátní sférou, institucemi, stavovským odbojem.

Literatura:

Janáček, J.: České dějiny. Doba předbělohorská I/2. Praha 1984. - Přehled dějin Československa I/2. Praha 1982, s. 7 - 118. - Pánek, J: Stavovská opozice a její zápas s Habsburky 1547 - 1577. Praha 1982.

HD 2020 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ K NOVODOBÝM DĚJINÁM

Doporučený ročník	2.–3.	Rozsah:	0/2 Z, 0/2 Z
Semestr	zimní, letní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	PhDr. Marie Gawrecká, CSc., Prof. PhDr. Dušan Uhlíř, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

1. Národnostní poměry v 1. ČSR. Pozornost bude věnována následujícím tématům: ústava z roku 1920 a postavení menšin, jazykový zákon, slovenská otázka, Němci v ČSR, polská a maďarská menšina.

Literatura:

Kural, V.: Konflikt místo společenství. Němci v ČSR 1918-1938. Praha 1993.- Brügel, W.: Tschechen und Deutsche. München 1967.- Seibt, F.: Deutschland und die Tschechen. München 1993.- Dějiny Slovenska. Bratislava 1997.- Politické strany na Slovensku 1860-1989. Bratislava 1992.- Bártlová, A.: Andrej Hlinka. Bratislava 1990.- Gawrecki, D.: Politické a národnostní poměry v Těšínském Slezsku 1918-1938. Opava 1995.- Gawrecki, D.: Těšínsko v období mezi světovými válkami /1918-1938/. In: Nástin dějin Těšínska. Ostrava-Praha 1992, s. 81-101.- Purgat, J.: Od Trianonu po Košice. K maďarské otázce v Československu. Bratislava 1970.

2. Evropa za francouzské revoluce. Jednosemestrový cyklus seminářů, vztahujících se k přednášce Evropa v éře Velké francouzské revoluce. Rozbor dobových pramenů a aktivní účast posluchačů formou krátkých referátů a diskuse na dané téma. Referáty zahrnují dílčí úseky Revoluce, zaměřují se na kontroverzní témata (otázka konstituční monarchie, zápas girondistů s jakobíny, teror, 9. termidor, Vendée, "vývoz revoluce", 18. brumaire, přineslo Císařství pokrok?, jakobíni "extra muros", bonapartismus, příčiny úspěchu francouzských zbraní za Revoluce a Císařství, restaurace a "bílý teror", cestou k červencové revoluci aj.)

Literatura:

Neumann, S.K.: Francouzská revoluce. I - III. Praha 1926 (2. vydání Praha 1955). - Mathiez, A.: Francouzská revoluce. Praha 1952. - Hroch, M. - Kubišová, V.: Velká francouzská revoluce a Evropa. Praha 1990. - Tarle, J. V.: Napoleon. Praha 1950 - Tarle, J. V.: Talleyrand. Praha 1950. - Manfred, A. Z.: Napoleon Bonaparte. Praha 1980 (též další vydání). - Soboul, A.: Velká francouzská revoluce. Praha 1964. - Soboul, A.: Pařížští sansculoti. Praha 1962.- Mejdřícká, K.: Listy ze stromu svobody. Praha 1989. - Hroch, M.: Buržoazní revoluce v Evropě. Otázky dějin. Praha 1981.- Furet, F.: Promýšlet francouzskou revoluci. Brno 1995. - Dawson, C.: Bohové revoluce. Praha 1997.

HD 2021 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ K NEJNOVĚJŠÍM DĚJINÁM

Doporučený ročník	2.-3.	Rozsah:	0/2 Z, 0/2 Z
Semestr	zimní, letní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	PhDr. Mečislav Borák, CSc., Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

1. Specifika okupačních režimů v českých zemích (rozdíly v okupační politice v Protektorátě Čechy a Morava a v odtržených oblastech - Sudety - 3 vládní obvody, Dolní Bavorsko a Horní Falc, rakouské dunajské župy, Altreich, eingegliederte Ostgebiete)

Specifika okupačního vývoje na Slovensku a Podkarpatské Rusi (charakteristika slovenského režimu, poměr k Polsku, Maďarsku a Německu, německá okupace Slovenska, jižní Slovensko a Podkarpatská Rus v maďarském záboru).

Literatura:

Bartoš, Josef: Okupované pohraničí a české obyvatelstvo 1938-1945. Praha 1986.- Borák, Mečislav: Na příkaz gestapa. Nacistické válečné zločiny na Těšínsku. Ostrava 1900. - Borák, Mečislav: Spravedlnost podle dekretu. Ostrava 1998. - Brandes, Detlef: Češi pod německým protektorátem, Okupační politika, kolaborace a odboj 1939-1945. Praha 1999. - Čelovský, B.: So oder so. Řešení české otázky podle německých dokumentů 1933-1945. Ostrava 1995. - Čvančara, Jaroslav: Někomu život, někomu smrt. Československý odboj a nacistická okupační moc 1941-1943. Praha 1997. - Dějiny a paměť - odboj a kolaborace za druhé světové války. Praha 1995. - Doležal, J.: Česká kultura za protektorátu. Praha 1996. - Gebel, Ralf: „Heim ins Reich!“ Konrad Henlein und der Reichsgau Sudetenland (1938-1945). München 1999. - Gebhart, J. - Kuklík, J.: Dramatické i všední

dny protektorátu. Praha 1996. - Gregorovič, M.: Kapitoly o českém fašismu. Praha 1995.- Historie okupovaného pohraničí 1938-1945. Sv. 1-5. Ústí nad Labem 1998-2000.- Chtěli nás vyhubit. Dokumenty o nacistické vyhlazovací a germanizační politice v českých zemích v letech druhé světové války. Praha 1961. - Kárný, Miroslav - Milotová, Jaroslava: Protektorátní politika Reinharda Heydricha. Praha 1991.- Kliment, Ch. K.: Slovenská armáda 1939-1945. Plzeň 1996.- Klimko, Jozef: Tretia ríša a ľudácky režim na Slovensku. Bratislava 1986.- Kvaček, R. - Tomášek, D.: Generál Eliáš. Jeden český osud. Praha 1996.- Král, Václav: Pravda o okupaci. Praha 1962.- Křelina, František: Děti své doby, jak se jeví v slohových zápiscích žákyň měšťanských škol pražských. Praha 1946. - Martiník, Ladislav: Žil jsem na Hlučínsku i na straně císařské. B.m.r.v. - Marynčák, Richard: Mějte nás rádi... Protifašistické anekdoty z Těšínska a odjinud. Ostrava 1965. - Myška, Milan: Z tajných zpráv NSDAP. Ostrava 1964. - Nacistická okupace Evropy. Sv. 1-4. Praha 1966. - Orlík, Josef: Opavsko a severní Morava za okupace. Z tajných zpráv okupačních úřadů z let 1940-1943. Opava 1961.- Pasák, Tomáš: Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945. Praha 1999. - Plaček, Vilém: Amtsbezirk Suchau v době nacistické okupace. Slezský sborník, 65/1968, s. 311-466. - Průmyslové oblasti. Sv.3. Národnostní a hospodářská politika nacistů v zabraných průmyslových oblastech. Ostrava 1971. - Rataj, J.: O autoritativní národní stát. Praha 1997.- Sládek, O.: Ve znamení smrtihlava. Nacistický protipartyzánský aparát v letech 1944-1945. Praha 1991. - Sládek, O.: Zločinná role gestapa. Nacistická bezpečnostní policie v českých zemích 1938-1945. Praha 1986. - Tomášek, Dušan: Konfidenti. Praha 1991.- Tomášek, Dušan - Kvaček, Robert: Causa Emil Hácha. Praha 1995.

HD 3001 STARŠÍ DĚJINY SLEZSKA

Doporučený ročník	4.–5.	Rozsah:	2/0 Ko
Semestr	zimní	Počet kreditů	B4
Přednášející:	Doc. PhDr. Jaroslav Bakala, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Výklad zaměřen na období do r. 1742, zejména na teritorium dnešního českého Slezska. Pojem a jméno Slezska. Osídlení jižního Poodří Slovany. Slezsko na rozcestí mezi českým a polským státem. Vznik dílčích slezských knížectví Piastovců, s podrobnějším zřetelem k Těšínsku. Formování opavského vévodství. Expanze Lucemburků do Slezska. Středověká církevní organizace ve Slezsku. Středověká společnost ve Slezsku. Husitství, jeho dozvuky a Slezsko. Náboženská reformace ve Slezsku. Slezská stavovská společnost a její konfrontace s absolutistickými tendencemi. Dynastické proměny krnovského, opavského a těšínského knížectví v 16. - 18. stol. Začlenění Slezska do systému habsburského absolutismu.

Literatura:

Biermann, G., Geschichte des Herzogthums Teschen. Teschen 1863, (2.vyd.) 1894. - Biermann, G., Geschichte der Herzogthümer Troppau und Jägerndorf. Teschen 1874. - Prasek, V., dějiny kraj Holasovského čili Opavského. Opava 1891. - Prasek, V., Dějiny knížectví Těšínského do roku 1433. Opava 1894. - Slezsko, český stát a česká kultura. Opava 1946. - Slezsko na cestě k československému státu. Opava 1969. - Panic, I., Księstwo cieszyńskie w średniowieczu. Cieszyn 1988. - Slezsko v dějinách českého státu. Stav a úkoly výzkumu. Opava 1991. - Nástin dějin Těšínska. Ostrava - Praha 1992. - Slezsko. Opava 1992. - Kouřil, P., Slovanské osídlení českého Slezska. Brno - Český Těšín 1994. - Slezsko v dějinách českého státu. Sborník příspěvků z vědecké konference. Opava 1998. - Kouřil, P., Prix D., Wihoda, M., Hradý českého Slezska. Brno - Opava 2000.

HD 3002 NOVODOBÉ DĚJINY SLEZSKA

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	2/0 Ko
Semestr	letní	Počet kreditů	B4
Přednášející:	Doc. PhDr. Dan Gawrecki, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Dějiny „rakouského“, československého a českého Slezska v l. 1740 do současnosti. Jejich obecný, mezinárodní a regionální rozměr. Historiografie - literatura, hlavní archivy a fondy, dobová periodika.

1740–1848. Války o Slezsko jako problém dějin obecných, mezinárodních a habsbursko-hohenzollernského soupeření ve střední Evropě. Poměry ve Slezsku - administrativa (státně byrokratické snahy, Královský úřad, kraje, Moravsko-slezské gubernium), církevní poměry (biskupství v Opavě?, problémy tolerance), školství, kultura, ideologie zemského patriotizmu, ideje pozdního osvícenství, hospodářská a sociální situace, napoleonské války, počátky modernizací, počátky moderního nacionalizmu u Němců, Poláků a Čechů, otázka slezské ideje.

1848–1918. Revoluce 1848-1849 - sociální, politické a národnostní problémy. Průmyslová revoluce a vývoj v jednotlivých odvětvích (textil, hornictví, hutnictví, jiná odvětví, zemědělství, doprava). Státní administrativa, zemská a obecní samospráva. Politický vývoj (otázka demokratizace, spolky, strany, osobnosti). Specifika národnostní situace (moravectví, šlonzáctví, vasrpoláctví). Národnostní rozpory a jejich vyvrcholení koncem světové války.

1918–1938. Slezsko a vznik ČSR (Sudetenland, Hlučínsko, Těšínsko). Správní, hospodářské, sociální, politické a kulturní poměry. Spojení Slezska s Moravou. Národnostní konflikty (vztah k menšinám) a jejich vyhrocení ve druhé pol. 30. let.

Po 1938. Některé vývojové tendence. Území administrativa, hlavní vývojové tendence s přihlédnutím k projevům slezsky motivovaných iniciativ.

Literatura:

Slezsko v dějinách českého státu. Sborník příspěvků z vědecké konference ... Opava 1998. - Slezsko v dějinách českého státu. Stav a úkoly výzkumu. Opava 1991. - Slezsko. Opava 1992. - Pallas, L.: Jazyková otázka a podmínky vytváření národního vědomí ve Slezsku. Ostrava 1970. Valenta, J.: Těšínsko v česko-polských vztazích 1918-1920. Ostrava 1960. - Chlebowczyk, J.: Nad Olzą. Śląsk Cieszyński w wiekach XVIII, XIX a XX. Katowice 1971. - Šmerda, M. - Korbelářová, I.: Sociální hnutí na Těšínsku ve 2. polovině 18. století. Opava 1998. - Witt, K.: Die Teschener Frage. Berlin 1935. Gawrecki, D.: Politické a národnostní poměry v Těšínském Slezsku 1918-1938. český Těšín 1999.

HD 3008 DĚJINY SPRÁVY

Doporučený ročník	4.–5.	Rozsah:	2/0 Zk
Semestr	zimní	Počet kreditů	B5
Přednášející:	PhDr. Irena Korbelářová, Dr.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Základní přehled vývoje veřejné správy v českých zemích (Československu): územní vývoj a územně správní členění českého státu - správa českého státu a jednotlivých zemí od 10. stol. do r. 1848 (panovnická, stavovská, po r. 1526 s přihlédnutím k centrální správě rakouského soustátí, finanční, soudní) - partikulární správa do r. 1848 (městská, patrimoniální, církevní) - správní systém rakouského státu v letech 1848-1918 s akcentem na české země (ústavní vývoj, politická správa, samospráva, organizace soudnictví) - správní systém Československa v letech 1918-1938 (ústavní vývoj, zákonodárná a výkonná moc, politická správa, samospráva, soudní organizace) - správa v letech 1938-1945 (emigrační vláda, oblast protektorátu, Sudet) - správní systém v Československu, resp. České republice po r. 1945 (ústavní vývoj, zákonodárná a výkonná moc, NV).

Literatura:

Janák, J.- Hledíková, Z.: Dějiny správy v českých zemích do r. 1945. Praha 1989. - Janák, J.: Vývoj správy v českých zemích v letech 1848-1918 se soupisy pramenů a literatury. Praha 1987. - Janák, J.- Kubíček, J.: Přehled vývoje ústavních a správních institucí od r. 1945. Praha 1972. - Schelle, K.: Organizace veřejné správy v letech 1848-1948. Brno 1993. - Schelle, K.: Vývoj veřejné správy na Moravě a ve Slezsku. Brno 1991. - Malý, K.- Sivák, F.: Dějiny státu a práva v Československu. I. Do r. 1918. Praha 1993. - Vaněček, V.: Dějiny státu a práva v Československu do r. 1945. Praha 1975.

HD 3010 HISTORICKÁ GEOGRAFIE

Doporučený ročník	4.–5.	Rozsah:	2/0 Zk
Semestr	letní	Počet kreditů	B4
Přednášející:	RNDr. Tomáš Grim		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Příhraniční historická území českého státu, jejich vývoj a vazby k České republice (mimo Slovensko): Slezsko – Těšínsko, Ratibořsko, Hlučínsko a Hlubčicko. Kladsko. Žitavsko, Horní a Dolní Lužice. Donínsko, Chebsko a Horní Falc. Vitorazsko. Valticko.

Historická kartografie: Základní informace o historických mapách Čech, Moravy a Slezska vytvořených jednotlivci v soukromém zájmu. Popis a rozbor nejvýznamnějších map. Základní informace o historických mapách českých zemí vytvořených ve státním zájmu jako státní mapové dílo. Vojenská a ekonomická mapování, Popis a rozbor. Nejvýznamnější mapy odvozené státní a soukromé. Práce s historickými mapami a jejich využitelnost jako informační materiál.

Dějiny zeměpisných objevů: Zeměpisné objevy starověku, středověku a novověku. Významní objevitelé, dosažená území, výsledky.

Literatura:

Borák, M., Žáček, R.: "Ukradené vesnice" Musí Češi platit za 8 slovenských obcí? Český Těšín 1993. - Häufler V.: O vzniku a vymezení našich státních hranic. AUC. Geographica XIII, No 2, str. 13 - 29, Praha 1978. - Kaplan, K.: Pravda o Československu 1945 - 1948. Panorama. Praha 1990. - Trávníček, D.: Přehled územního vývoje našeho státu. Folia geographica. Brno UJEP 1984. S. 5 - 72, Brno 1984. - Kuchař, K.: Základy kartografie. Praha 1953. - Kuchař, K.: Naše mapy odedávna do dneška. NČSAV. Praha 1958. - Kuchař, K.: Vývoj a dnešní stav zobrazení světa. SPN. Praha 1970. - Miklošík, F.: Státní mapová díla České republiky. Brno 1997. - Horák, B.: Dějiny zeměpisu - starověk a středověk. ČSAV. Praha 1954. - Horák, B.: Dějiny zeměpisu - doba velkých objevů 15. a 16. století. ČSAV. Praha 1958. - Horák, B., Honl, I., Trávníček, D.: Dějiny zeměpisu - novověk od 17. století. Academia Praha 1968.

HD 3030 VÝBĚROVÁ PŘEDNÁŠKA Z ČESKÝCH DĚJIN: OCELOVÁ KONCEPCE VÝVOJE ČESKOSLOVENSKA

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	2/0 Ko
Semestr	letní	Počet kreditů	B3
Přednášející:	Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

V přednáškovém cyklu bude pozornost soustředěna především na období let 1947-1953, přičemž půjde o výklad hospodářského vývoje čs. státu. Nejprve budou rekapitulovány dlouhodobé trendy v čs. ekonomice a zdůrazněny kontinuální a diskontinuální prvky tohoto procesu. Po analýze výchozího stavu poválečného hospodářství bude sledována tvorba ekonomické koncepce státu a zhodnocena otázka plánování. Analyzována bude příprava prvního pětiletého plánu v době předúnorové a v období pounorové. Dojde k zhodnocení vlivu mezinárodní situace i přímých zahr. tlaků na rozvoj čs. hospodářství, včetně shrnutí úlohy sovětských poradců v něm. Dalším problémem, který bude řešen, je vztah represivních a perzekučních opatření. Opomenuto nebude ani zhodnocení vývoje dobového ekonomického myšlení a fakticita hosp. výsledků. Výrazná pozornost bude soustředěna na měnové posuny. Předmětem přednášek budou i strukturální změny v odvětvové skladbě průmyslu a vývoj jednotlivých regionů státu, včetně území Slovenska. Dále bude probírána mobilita pracovních sil. Odpovídající prostor bude vymezen i problematice rozvoje zemědělství a terciální sféry. V závěru se cyklus soustředí na objasnění následných ekonomických kroků a determinujících mantinelů plynoucích z realizované „ocelové koncepce“. Obecně bude posouzena otázka možností a skutečností přerodu čs. společnosti v okamžicích globálního přechodu industriální společnosti v postindustriální stadium.

Literatura:

Rozsáhlejší přehled literatury a pramenů spolu s jejich hodnocením je proveden v úvodní přednášce. V. Lhota: Ocelová koncepce vývoje Československa 1947-1953, Praha 1968; P. Olšovský a kol.: Stručný přehled hospodářských dějin Československa, Praha 1969; K. Kaplan: Československo a RVHP, Praha 1996, aj.

HD 3020 VÝBĚROVÁ PŘEDNÁŠKA Z ČESKÝCH DĚJIN: HRANICE PO 1. SVĚTOVÉ VÁLCE

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	2/0 Ko
Semestr	zimní	Počet kreditů	B3
Přednášející:	Doc. PhDr. Dan Gawrecki, CSc		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Evropské hranice v 19. stol. (od vídeňského kongresu) a jejich změny. Územní požadavky v souvislosti s první světovou válkou, jejich motivy a zdůvodňování, úvahy a projekty. Právo národů na sebeurčení a státní hranice - obecně, koncepce za první světové války. Ukončení světové války a otázka hranic. Mírová konference (Versailles, Saint Germain, Neuilly, Trianon, Sevres), versailleská soustava a její problémy. Hraniční představy bolševiků: od „sebeurčení po evropskou proletářskou republiku“.

Otázky vzniku nástupnických států a jejich hranic z hlediska mezinárodně politických zájmů velmocí a názorů obyvatelstva v různých státech a sporných regionech. Československo a jeho hranice v duchu mírových smluv a arbitrážního řešení na Těšínsku (Hlučínsko, Těšínsko, Vitorazsko, Valticko, problém hranic Slovenska a tamního separatistického hnutí.) Hranice ostatních států a jejich problémy - Polsko, Rusko, Pobaltí, Finsko, Maďarsko, Rakousko, Německo, Francie, Dánsko, Itálie, Rumunsko, Jugoslávie, Bulharsko, kolonie.

Perspektiva: od Locarna po Mnichov a Postupim.

Literatura:

Chlebowczyk, J.: Między dyktatem, realiami a prawem do samookreślenia i problem granic we wschodniej Europie Środkowej w pierwszej wojnie światowej oraz po jej zakończeniu. Warszawa 1988. - Wandycz, P. S.: Střední Evropa od středověku do současnosti: Cena svobody. Praha 1998. - První světová válka, moderní demokracie a T. G. Masaryk. Praha 1995. - Winter, J. M.: První světová válka. Fakta, svědectví minulosti. Praha 1995. - Valenta, J.: Českopolské vztahy v letech 1918-1920 a Těšínské Slezsko. Ostrava 1961. - Valenta, J.: Plány německé buržoazie na neutralizaci Ostravska a Těšínska v letech 1918-1920. Slsb. 58, 1960. - Valenta, J.: Připojení Hlučínska k ČSR. Slsb. 58, 1960.

HD 3034 VÝBĚROVÁ PŘEDNÁŠKA Z ČESKÝCH DĚJIN: ČESKÉ ZEMĚ V DOBĚ HUSITSKÉ

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	2/0 Ko
Semestr	zimní	Počet kreditů	B3
Přednášející:	Mgr. Martin Čapský		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Tradiční schéma výkladu dějin husitské revoluce respektuje linii soupeření kališnické a katolické strany, ale pohlédneme-li pod povrch vnějškově konzistentních táborů, zjistíme, že i zde docházelo k prolínání radikálnějších a umírněnějších proudů. Vznik zdánlivě paradoxních zájmových koalic jdoucích napříč náboženským spektrem nás pak staví před otázky pátrající po smyslu podobného jednání. Náplň této přednášky proto spočívá ve zmapování vnitřní dynamiky revolučního procesu a pokus o pojmenování nejdůležitějších činitelů ovlivňujících jeho vývoj. Vedle vlastních politických dějin bude značná váha přikládána dlouhodobějším hospodářským a sociálním trendům, které lze zachytit v druhé polovině 14. a na počátku 15. století.

Literatura:

Baum, Wilhelm: Císař Zikmund. Praha 1996. - Čornej, P.: Velké dějiny zemí Koruny české V. Praha 2000.- Kavka, František: Poslední Lucemburk na českém trůně. Praha 1998. -Lambert, M.: Středověká hereze. Praha 2000.- Novotný, V.: M. Jan Hus. Život a učení I. Praha 1919. - Kybal, V.: M. Jan Hus. Život a učení II/1. Praha 1923. - Pekař, J.: Žižka a jeho doba. Praha 1992. - Rapp, F.: Církev a náboženský život západu na sklonku středověku. Praha 1996. - Slavík, J.: Husitská revoluce. Praha 1934.- Šmahel, František: Husitská revoluce I-IV. Praha 1993.

HD 3031 VÝBĚROVÁ PŘEDNÁŠKA Z OBECNÝCH DĚJIN: SROVNÁNÍ OKUPAČNÍCH REŽIMŮ ZA 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

Doporučený ročník	1.-5.	Rozsah:	2/0 Ko
Semestr	zimní	Počet kreditů	B3
Přednášející:	PhDr. Mečislav Borák, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Nacistické a fašistické právní koncepce okupačních režimů a jejich realizace (teorie životního prostoru, occupatio bellica x debellatio, vojenské a civilní režimy, vývoj v průběhu války, vztah režimu k obyvatelstvu okupovaných území, shody a rozdíly mezi Němci a Italy)

Typy okupačních režimů v Evropě a metody okupačních režimů zemí Osy (závislost na formách kapitulace, období vojenské správy, typy civilních okupací, druhá

etapa okupací v Evropě, přeměna státních struktur, specifika okupace německé, italské, maďarské, rumunské, bulharské, slovenské)

Řídící kádry okupačních režimů a instituce realizující výkon okupace v zemích Osy (struktura řídicích kádrů, úloha NSDAP, SS a policie, rozdíly mezi Německem a Itálií, vojenská administrace, RSHA, RKFDV, HAVF, Ahnenerbe, Lebensborn)

Demografická politika nacistů a fašistů, exploatace okupovaných zemí (společenské struktury a elity, rasismus a segregace, podlidé a poddaní Říše, charakter přesídlenecké politiky, specifika Itálie, loupež majetku, exploatace hospodářství a pracovních sil)

Vojsko a vojenská služba v okupovaných zemích (váleční zajatci, ponechané armády, nucená služba ve wehrmachtu, služba v SS)

Otázka kolaborace (funkce a metody kolaborace, typy kolaborace, charakter politické kolaborace, domácí policie, židovská reprezentace, specifika kolaborace, problémy k řešení)

Funkce teroru a násilí ve výkonu okupace v zemích Osy (nacistická koncepce nepřítelů, trestní soudnictví, policejní teror, koncentrační tábory, činitelé ovlivňující míru teroru, specifika v okupovaných zemích Evropy)

Sovětské okupační režimy v Evropě (hlavní rysy sovětského typu okupace, shody a rozdíly s okupací nacistickou a fašistickou, charakteristika specifík - Polsko, baltické země, Rumunsko, tažení do střední Evropy a na Balkán)

Specifika okupačních režimů v českých zemích (rozdíly v okupační politice v Protektorátě Čechy a Morava a v odtržených oblastech - Sudety - 3 vládní obvody, Dolní Bavorsko a Horní Falc, rakouské dunajské župy, Altreich, eingegliederte Ostgebiete)

Specifika okupačního vývoje na Slovensku a Podkarpatské Rusi (charakteristika slovenského režimu, poměr k Polsku, Maďarsku a Německu, německá okupace Slovenska, jižní Slovensko a Podkarpatská Rus v maďarském záboru)

Literatura:

Arendtová, H.: Původ totalitarismu. Praha 1996. -Bojtár, E.: Oloupení Evropy. Příběh anexe pobaltských států ve světle dokumentů 1939-1989. Praha 1994. - Butler, R.: Hitlerova mladá garda. Dějiny Hitlerjugend. Praha 1996. - Clayová, C. - Leapman, M.: Panská rasa. Nacistické Německo a experiment Lebensborn. Praha 1996. - Cygański, Mirosław: Terror i zbrodnie SS w okupowanych krajach Europy środkowowschodniej w latach 1939-1945. Opole 1994. -Dějiny a paměť - odboj a kolaborace za druhé světové války. Praha 1995. - Głowacki, Albin: Sowietci wobec Polaków na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej 1939-1941. Łódź 1998. - Goldhagen, D.J.: Hitlerovi ochotní

katani. Obyčejní Němci a holocaust. Praha 1998. -Gordon, B.M.: Collaboration in France during the Second World War. Ithaca-London 1980. - Görner, Josef: Německá terminologie z doby nacistické okupace. Sborník archivních prací, 1965, č. 1, s. 173-228. - Grünberg, Karol: SS - Hitlerova černá garda. Praha 1981.- Grünberger, R.: Historia społeczna Trzeciej Rzeszy. Warszawa 1994. - Heiberovi B. a H.: Odvrácená tvář hákového kříže. Praha 1997. - Irving, David: Hitlerova válka a válečná stezka let 1939-1945. Brno 1998. - Izdebski, Zygmunt: Niemiecka lista narodowa na Górnym Śląsku. Katowice-Wrocław 1946. - Kárný, Miroslav: tajemství a legendy Třetí říše. Praha 1983. - Littlejohn, David: The Patriotic Traitors. A History of Collaboration in German Occupied Europe 1940-1945. London 1972. - Madajczyk, Czesław: Faszyzm i okupacje 1938-1945. Wykonywanie okupacji przez państwa Osi w Europie. Tom I - II. Poznań 1983 a 1984. - Madajczyk, Czesław: Polityka III Rzeszy w okupowanej Polsce. T. 1-2. Warszawa 1970. - Nacistická okupace Evropy. Sv. 1-4. Praha 1966. - Richter, Karel: Případ generála Vlasova. Praha 1991. - Seidler, Franz W.: Die Kollaboration 1939-1945. München-Berlin 1995. - Serenyová, Gitta: Albert Speer - Zápas s pravdou. Brno 1998. - Taraba, Luboš: Duce. Anatomie jedné kariéry. Praha 1992. - Tejchman, Miroslav: Ve službách Třetí říše. Praha 1999. - Wilanowski, Jacek: Honor, zdrada, kazň. Afery Polski Podziemnej 1939-1945. Warszawa 1999. - Żaroń, Piotr: Ludność polska w Związku Radzieckim w czasie II wojny światowej. Warszawa 1990. - Edice Dějiny států v Nakladatelství Lidových novin Praha .

HD 3021 VÝBĚROVÁ PŘEDNÁŠKA Z OBECNÝCH DĚJIN: MOCENSKÝ VZESTUP PRUSKA A FRIEDRICH II.

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	2/0 Ko
Semestr	zimní	Počet kreditů	B3
Přednášející:	Prof. PhDr. Dušan Uhlíř, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Jednosemestrový kurz pojednává o vzniku velmocenského pruského státu od počátků do konce vlády krále Fridricha II. Předpoklady rozmachu prusko - braniborského státu vytvořil už v druhé polovině 17. století "Velký kufíř" Fridrich Vilém. Se vznikem pruského království za Fridricha I. byl učiněn další krok k mocenskému vzestupu Pruska mezi německými státy. Fridrichův nástupce Fridrich Vilém I. vybudoval silnou armádu, která se stala od té doby spolu se státním administrativním aparátem páteří státu. S moderní pruskou armádou jako mocenským nástrojem rozšířil pak jeho syn Fridrich II., zvaný Veliký, nebývalým způsobem území svého státu. Vnitřně svůj stát upevnil osvícenskými reformami, jež pozvedly jeho království hlavně hospodářsky. Habsburským císařům tak vyrostl na půdě říše nejvážnější konkurent. Od Fridricha II. se datuje mocenský dualismus v německé říši. Sám Fridrich II. je osobnost nanejvýš sporná. V jeho hodnocení se od prvopočátku rozcházel historikové i publicisté a posuzovali ji podle okamžité politické situace a podle vlastní politické příslušnosti. I v současném Německu zůstává král Fridrich II. jablkem sváru a východiskem úvah o německém dnešku. Po několik generací byl idolem německého nacionalismu, protože učinil z Pruska velmoc a položil základy budoucí velkoněmecké imperiální politiky.

Literatura:

Mehring, F.: Bedřich II. a jeho doba. Praha 1949. - Goll, J.: Válka o země Koruny české, 1740 - 1742. I. Praha 1915. - Salmonowicz, S.: Fryderyk II. Wrocław 1981 (též další vydání). - Ritter, G.: Friedrich der Grosse. Düsseldorf 1954 (a další vydání) - Augstein, R.: Preussens Friedrich und die Deutschen. Frankfurt/ Main 1981. - Duffy, C.: Frederick the Great. London 1985. - Haffner, S.: Preussen ohne Legende. Hamburg 1981. - Mittenzwei, I.: Friedrich II, von Preussen. Berlin 1979. - Stellner, F.: Fridrich Veliký. Praha 1998. - Salmonowicz, S.: Prusy. Dzieje państwa i społeczeństwa. Warszawa 1998.

HD 3035 VÝBĚROVÁ PŘEDNÁŠKA Z OBECNÝCH DĚJIN: MEDITACE NAD EVROPSKÝM STŘEDOVĚKEM

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	2/0 Ko
Semestr	letní	Počet kreditů	B3
Přednášející:	Doc. PhDr. Jaroslav Bakala, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Rozdílnosti středověké éry oproti předchozím a následným epochám. Medievistické interpretační přístupy a možnosti. Invence a pravda při výkladech k středověkým dějinám. Západní a východní Evropa v podáních medievistů. Princové a lidové masy. Středověký stát a středověká církev. Magistra vitae ve středověké historii jako otázka.

Literatura:

Bílý, J., Trojí lid. Panovníci a jejich lid v evropském středověku. Praha 2000. - Burckhardt, J., Úvahy o světových dějinách. Olomouc 1996. - Huizinga, J., Podzim středověku. Jinočany 1999. - Le Goff, J. a jiní, Středověký člověk a jeho svět. Praha 1999. - Seibt, F., Lesk a bída středověku. Praha 2000. - Šusta, J., Úvahy o všeobecných dějinách. Praha 1999.

HD 3027 VÝBĚROVÁ PŘEDNÁŠKA Z OBECNÝCH DĚJIN: EVROPA PO NAPOLEONSKÝCH VÁLKÁCH A METTERNICHOVA POLITIKA

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	2/0 Ko
Semestr	letní	Počet kreditů	B3
Přednášející:	Prof. PhDr. Dušan Uhlíř, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Jednosemestrový kurz. Evropa po Vídeňském kongresu 1814–1815 zaznamenala nejen částečnou restauraci předrevolučních poměrů v řadě evropských států, ale zažila také periodu latentního napětí v jejich vnitropolitickém vývoji. Nebezpečí revolučního zvratu čelily velmocí umrtvováním opozice a vojenskými intervencemi všude tam, kde došlo k porušení politického statu quo. Důležitá úloha připadla v tomto období diplomacii, která zatlačila do pozadí i úlohu vojenských činitelů. Jí se podařilo zachovat mír v Evropě po více než jednu generaci. Stalo se tak však za cenu znehybnění společenského vývoje. Prostředkem mezinárodní kontroly nad politickým děním v Evropě byly kongresy diplomatických zástupců velmocí, svolávané čas od času do různých měst (Cáchy, Opava, Lublaň, Verona aj.), na nichž se řešily aktuální otázky mezinárodní politiky. Duší této politiky byl rakouský ministr a pozdější státní kancléř kníže Metternich, který obratně lavíroval mezi spojeneckou smlouvou vítězů nad Napoleonem z roku 1815, jež zavazovala k vzájemné spolupráci hlavní evropské velmocí, a mezi tzv. Svatou aliancí, ke které přistoupily jen některé státy.

Literatura:

Šusta, J.: Dějiny Evropy v letech 1812 - 1870. Díl I. Praha 1924. - Skřivan, A.-Drška, V. - Stellner, F.: Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů 1648 - 1914. Praha 1994. - Hroch, M.: Buržoazní revoluce v Evropě. Otázky dějin. Praha 1981. - Polišínský, J.: Opavský kongres roku 1820 a evropská politika let 1820 - 1822. Ostrava 1962. - Croce, B.: Evropa v 19. století. Praha 1938. - Srbik, H. von: Metternich, der Staatsmann und der Mensch. I - II. München 1925. - Kissinger, H. A.: World Restored. Castlereagh, Metternich and the Restoration of Peace, 1812 - 1822. Boston (MA) 1957. - Berthier, Guillaume de Sauvigny: Metternich. Paris 1986. - Kissinger, H.: Umění diplomacie. Praha 1996. - Johnson, P.: Zrození moderní doby. Praha 1998. - Palmer, A.: Metternich. Councillor of Europe. London 1997. - Hobsbawm, E. J.: The Age of Revolution. Europe 1789 - 1848. London 1977 (do roku 1998 dalších třináct vydání).

HD 3032 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ Z ČESKÝCH DĚJIN: PROBLEMATIKA 50. LET VE VÝVOJI ČESKOSLOVENSKA

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	zimní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Seminář je zaměřen na hlubší analýzu některých důležitých momentů vývoje ČSR v 50. letech ať již z oblasti politiky, perzekucí, hospodářství, kultury apod. Student vystupuje s referátem a vypracovává seminární práci.

HD 3037 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ Z ČESKÝCH DĚJIN: OREBITÉ – MÝTUS NEBO SKUTEČNOST

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	zimní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	Mgr. Martin Čapský		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Orebité - jak jsou na počátku husitské revoluce nazýváni východočeští husité jsou pro nás dodnes poněkud záhadným uskupením. Ačkoli jejich současníci používají tohoto označení (Vavřinec z Březové), narativní prameny východočeské provenience tento termín opomíjí a i soudobí historici nejsou zajedno v geografickém a sociálním vymezení tohoto proudu. Cílem semináře je postupně zvážit teze moderní historiografie a pokusit se o rozlišení husitských proudů na základě soudobých svědectví. Skupina osob, jež je obvykle přiřazována k orebskému hnutí bude následně podrobena prosopografické analýze.

Literatura:

Čapek, J.B.: K vývoji a problematice bratrstva Orebského. Jihočeský sborník historický 35, 1966, s. 92-109. - Čornej, P.: Dějiny země Koruny české V. Praha 2000. - Pekař, J.: Žižka a jeho doba. Praha 1992. - Čornej, P.: Jan Žižka a východočeské husitství. Časopis Matice moravské 98, 1999, s. 331-357. - Michl, K.: Husitství na Hradecku. Hradec Králové 1955. - Šebek, F. a kol.: Dějiny Pardubic I. Pardubice 1990. - Šimák, J.V.: Husitství a Oreb. Třebechovice pod Orebem 1920. - Šmahel, F.: Husitská revoluce I-IV. Praha 1993. - Urban, J.: Husitství ve východních Čechách do Žižkova příchodu I - II. Historie a vojenství 40 - 41, 1991-1992, s. 3-25 a 3-18.

HD 3028 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ Z ČESKÝCH DĚJIN: TŘICETILETÁ VÁLKA A ČESKÉ ZEMĚ

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	letní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	PhDr. Radek Fukala, Ph.D.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

České stavovské povstání 1618–1620. Česko-moravská stavovská emigrace. Komenský. Dánská válka. Valdštejn. Švédská válka. Gustav Adolf. Švédsko-francouzská fáze konfliktu. Mezinárodní vztahy. Vestfálský mír. Vojenství. Slezsko po třicetileté válce.

Literatura:

Polišenský, J. – Kollmann, J. : Valdštejn. Ani císař, ani král. Praha 1995. - Polišenský, J.: Třicetiletá válka a evropské krize 17. století. Praha 1970. - Janáček, J.: Valdštejn a jeho doba. Praha 1978. - Matějka, F.: Morava za třicetileté války. Praha 1992.

HD 3039 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ Z ČESKÝCH DĚJIN: HUSITSTVÍ – TRANSFORMACE MÝTU V ČESKÉ MODERNÍ KULTUŘE

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	letní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	Mgr. Martin Čapský		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Námětem tohoto semináře se tentokrát nestanou vlastní dějiny husitské revoluce, ale odraz jejich líčení v soudobé společnosti (literatuře, malířství, filmu,...). Cílem takto definovaného úkolu je prozkoumání vztahu mezi vývojem historické vědy a jeho společenskou reflexí. Obraz husitství, tak jak byl v základních rysech nastíněn F. Palackým a W.W. Tomkem se v devatenáctém století stal jedním z pilířů historického vědomí a je namístě se ptát, zda později došlo k jeho transformaci.

Literatura:

Čornej, P.: Lipanské ozvěny. Praha 1995. - Marek, J.: O historismu a dějepisectví. Praha 1992. - Marek, J.: Česká moderní kultura. Praha 1998. - Pekař, J.: Žižka a jeho doba. Praha 1992. - Palacký, F.: Dějiny českého v Čechách a na Moravě. Praha 1908. - Šmahel, F.: Husitská revoluce I-IV. Praha 1993. - Tomek, W.W.: Jan Žižka. Praha 1993.

HD 3040 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ Z ČESKÝCH DĚJIN: KULTURNÍ POLITIKA V ČESKOSLOVENSKU PO R. 1945

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	letní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	PhDr. Jiří Knapík		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Cílem semináře se seznámení se s proměnami funkce kultury v podmínkách totalitního státu.

Vývoj kulturní politiky do konce 60. let a hlavní předěly, změny v kulturní oblasti v roce 1945, kulturně-politické spory 1945-1947, kulturní politika KSČ 1945-1948, prosazování mocenského a ideového monopolu KSČ v kultuře, výstavba aparátu řídicího kulturní oblasti, mocenské a ideologické spory v KSČ v kulturní oblasti 1948-1952, problematika „tání“ v kultuře a jeho politické pozadí, snahy o autonomní postavení kultury v 60. letech. Historiografie a prameny k problematice kulturní politiky v ČSR.

Literatura:

Kaplan, Karel: Československo v letech 1945-1948; 1948-1953; 1953-1966; 1967-1969. Praha 1991-1993. - Kaplan, Karel: „Všechno jste prohráli!“. Praha 1997. - Hořec, Jaromír: Doba ortelů. Brno 1992. - Just, Vladimír a kol.: Česká divadelní kultura 1945-1989 v datech a souvislostech. Praha 1995. - Kusák, Alexej: Kultura a politika v Československu. Praha 1998. - Kladiva, Jaroslav: Kultura a politika (1945-1948). Praha 1968. - Knapík, Jiří: Kdo spoutal naši kulturu (Portrét stalinisty Gustava Bareše). Přerov 2000. - Kotek, Josef: Dějiny české populární hudby a zpěvu (1918-1968). Praha 1998. - Žalman, Jan: Umlčený film. Praha 1993. PAMĚTI: Černý, Václav: Paměti 3. Brno 1992. - Císař, Čestmír: Člověk a politik. Praha 1998. - Firt, Julius: Knihy a osudy. Brno 1991. - Jungmann, Milan: Literárky můj osud. Brno 1999. - Vávra, Otakar: Podivný osud režiséra. Praha 1994.

HD 3033 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ Z OBECNÝCH DĚJIN: ZPRACOVÁNÍ PRAMENŮ K DĚJINÁM RANÉHO NOVOVĚKU

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	zimní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	PhDr. Irena Korbelářová, Dr.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Cílem semináře je seznámení se způsobem zpracování a možnosti využití úředních i narativních pramenů k dějinám 16. – 18. století. V rámci zvoleného tématu (např. každodennost slezské venkovské společnosti, dějiny patrimonií, dějiny měst atd.) bude za metodického vedení pedagoga komplexně zpracováván účastníky semináře soubor archivních dokumentů do podoby kritické edice, budou naznačeny problémy spojené s analýzou, kritikou a využitím pramenů.

HD 3036 VÝBĚROVÝ SEMINÁŘ Z OBECNÝCH DĚJIN: RUSKO OD PETRA VELIKÉHO

Doporučený ročník	1.–5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	letní	Počet kreditů	B2
Přednášející:	Prof. PhDr. Dušan Uhlíř, CSc.		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Jednosemestrový cyklus seminářů k ruským dějinám novověku "Rusko od Petra Velikého". Rozbor dobových pramenů a aktivní účast posluchačů formou krátkých referátů a diskuse k nim. Základní etapy a mezníky ruských dějin od dob Petra Velikého do Říjnové revoluce ("okna do Evropy", Petrovi nástupci a doba palácových převratů, ruská kultura 18. století, výboje Kateřiny II. a její vnitřní politika, vzájemné spory domácí a cizinecké kliky u dvora, Radiščev a počátky opozičního myšlení, krátká vláda cara Pavla, účast Ruska v napoleonských válkách, děkabristé, Rusko jako čteník Evropy, Krymská válka a konec nevolnictví, čas reform, sociální a ideologické proudy ruského politického myšlení 19. století, úloha pravoslaví, tři revoluce).

Literatura:

Ključevski, V. O.: Dějiny ruské říše II. – V.- Miljukov, P. N.: Obrazy z dějin ruských I.-III. - Radiščev, A.: Putování z Petrohradu do Moskvy. - Švankmajer, M.: Petr I. Zrození imperia. - Švankmajer, M.: Kateřina Veliká. - Macůrek, J.: Dějiny východních Slovanů I.-III. - Ejdleman, N.: Smrt tyrana. - Eidleman, N.: Třináctý apoštol. - Šedivý, J.: Děkabristé a desítky dalších prací.

HD 3097 DIPLOMOVÝ SEMINÁŘ I

Doporučený ročník	4.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	letní	Počet kreditů	B4
Přednášející:	vedoucí diplomové práce		

HD 3098 DIPLOMOVÝ SEMINÁŘ II

Doporučený ročník	5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	zimní	Počet kreditů	B4
Přednášející:	vedoucí diplomové práce		

HD 3099 DIPLOMOVÝ SEMINÁŘ III

Doporučený ročník	5.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	letní	Počet kreditů	B4
Přednášející:	vedoucí diplomové práce		

HD 1014 PROSEMINÁŘ ZE STŘEDOVĚKÝCH DĚJIN

Doporučený ročník	1.	Rozsah:	0/2 Z
Semestr	letní	Počet kreditů	C2
Přednášející:	Mgr. Martin Čapský		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Tento proseminář bude zaměřen k získání základní orientace v terminologii, odborné literatuře a pramenech vztahujících se k období středověku a raného novověku. Důraz bude kladen především na schopnost aktivně pracovat s narativními prameny, vymezení základní periodizace a klíčových problémů studia sledované epochy.

Literatura:

Bláhová, M.: Staročeská kronika tak řečeného Dalimila v kontextu středověké historiografie západního okruhu a její pramenná hodnota III. Praha 1995. - Boockmann, H.: Einführung in die Geschichte des Mittelalters. München 1988. - Burke, P.: The historical anthropology of early modern Italy. Cambridge 1987. Kutnar, F. A Marek, J.: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscetví. Praha 1997. - Quirin, Hans: Einführung in das Studium mittelalterlichen Geschichte. Stuttgart 1991. Šusta, J.: Úvahy o všeobecných dějinách. Praha 1999.

HD 2011 ZÁKLADY ARCHIVNICTVÍ

Doporučený ročník	1.–3.	Rozsah:	1/1 Ko
Semestr	letní	Počet kreditů	C3
Přednášející:	PhDr. Irena Korbelářová, Dr		

Cíl a obsahová náplň předmětu

Historické a písemné prameny. Spisovna, registraturní pořádek a pomůcky. Skartace. Archiv - definice, provenienční a pertinenční princip. Archivní fond, sbírky, pozůstalosti. Zpracování archivních fondů, třídění a pořádání. Využití archivů, archivní pomůcky. Organizace českého archivnictví a jeho historie. Síť archivů v ČR v současnosti a jejich fondy. Nejdůležitější zahraniční archivy z hlediska českých dějin. Podmínky bádání v archivu, metodika práce. Pracovní exkurze do Zemského archivu v Opavě, některého ze státních okresních, resp. podnikových archivů.

Literatura:

Hrubý, V.: Úvod do archivní teorie a praxe. Praha 1930. - Archivní příručka. Praha 1965. - Bartoš, J.: Úvod do archivnictví pro historiky. Olomouc 1995.